

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Навчально-науковий інститут журналістики

Кафедра соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана/директора
з навчально-виховної роботи

В.М. Керісєв

2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОПЕРАЦІЇ

для студентів

галузь знань	06 журналістика
спеціальність	061 журналістика
освітній рівень	магістр
освітня програма	<i>стратегічні комунікації</i>
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	екзамен
Викладач:	Леся ГОРОДЕНКО

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. *Керісєв* (Волобуєва А. М.) «№ » 29.05 2022 р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 2021/2022 н.р. _____ (Волобуєва А. М.) «№ » _____ 2021 р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Леся ГОРОДЕНКО, доктор наук із соціальних комунікацій, доцент,
професор кафедри соціальних комунікацій

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальних комунікацій

Б.Г. (Юрій БОНДАР)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 16 від «29» червня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією Інституту журналістики

Протокол від «31» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії Анастасія (Анастасія ВОЛОБУЄВА)

«31» серпня 2021 року

1. Мета дисципліни – дати магістрам комплексне розуміння загальних тенденцій щодо теорії і практики реалізації інформаційних, психологічних операцій.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

1. Мати базову освіту рівня бакалавр / молодший спеціаліст.

2. Володіти навичками аналізу тексту, уміти працювати з інформаційними масивами.

3. Уміти реалізовувати комунікаційні стратегії.

4. Володіти компетенціями, передбаченими курсом «Теорія та історія стратегічних комунікацій».

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна має на меті дати поглиблені концептуальні уявлення про явище інформаційно-психологічних операцій (ІПСО); пояснити основні напрямки реалізації ІПСО і комунікаційних кампаній, спрямованих на формування позитивного іміджу власної держави / руйнування іміджу ворога; пояснити основні комунікаційні моделі і технології реалізації ІПСО; пояснити підходи до організації, інформаційного супроводу комунікаційної кампанії. Світоглядний і ціннісний аспект дисципліни полягає у розумінні інформаційної медійної системи сучасності, що використовується для задоволення інформаційних, організаційних, мотивуючих потреб громадськості.

Дисципліна побудована з урахуванням комплексного підходу, що включає низку теоретичних блоків, визначальних для розуміння суті ІПСО, їхнього місця у комунікаційній системі державної політики, бізнесових комунікаціях, військових комунікаціях; а також проведення практик, у результаті яких магістр здійснює розбір пропаганди; розробляє комунікаційну стратегію реалізації інформаційної операції, зокрема: планування; формування мети операції; визначення і вивчення об'єкта впливу; вибір конкретних видів, форм, методів, способів і прийомів здійснення психологічного впливу; розроблення змісту і технології застосування основних складових психологічного впливу; забезпечення контролю за ефективністю проведення конкретних операцій і заходів.

4. Завдання (навчальні цілі):

У межах навчального плану дисципліни передбачено реалізацію низки загальних і фахових компетенцій, а також досягнення таких програмних результатів навчання:

ФК1. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з стратегічних комунікацій, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень в інноваційній діяльності та/або дослідницькій роботі.

ПРН7. Планувати час на проведення досліджень чи розробку стратегічних проекту.

Серед основних завдань та компетенцій, що визначатимуть професійний рівень майбутнього спеціаліста зі стратегічних комунікацій, є: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність планувати час та управляти ним; здатність генерувати нові ідеї (креативність); вміння виявляти та вирішувати проблеми у комунікаційному середовищі; здатність приймати обґрунтовані рішення для запобігання та розв'язання комунікаційних проблем та ін. Важливими уміньми магістра є розбір пропаганди та розробка комунікаційної стратегії реалізації інформаційної операції, зокрема: планування; формування мети операції; визначення і вивчення об'єкта впливу; вибір конкретних видів, форм, методів, способів і прийомів здійснення психологічного впливу; розроблення змісту і технології застосування основних складових психологічного впливу; забезпечення контролю за ефективністю проведення конкретних операцій і заходів.

Під час семінарських занять та самостійної роботи магістрам ставляться такі завдання: уміти розв'язувати складні завдання і вирішувати спеціалізовані питання в галузі стратегічних комунікацій, що пов'язані з пошуком, обробкою, аналізом, підготовкою та представленням інформації та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов при роботі з громадськістю та громадськими об'єднаннями.

Дисципліна має світоглядний аспект, сприяє виробленню навичок формування самостійних оцінок і власних суджень, компетентно й історично зважено аналізувати головні елементи побудови інформаційно-комунікаційної стратегії розвитку громадянського суспільства.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та <u>пороговий</u> критерій оцінювання	Відсоток у підсумко вій оцінці з дисциплі ни
Ко д	Результат навчання			
1.1	<i>Знати основні підходи до підготовки і розробки комунікаційної стратегії реалізації ІІСО</i>	<i>Лекції</i>	<i>Презентації під час семінарських занять</i>	<i>10</i>
1.2	<i>мати уявлення про основні форми реалізації, комунікаційні технології для реалізації ІІСО</i>	<i>Лекції, семінарські заняття,</i>	<i>Іспит</i>	<i>10</i>

		<i>самостійна робота</i>		
1.3.	<i>розуміти правила роботи з медіа для поширення ІПСО</i>	<i>Лекції</i>	<i>Іспит</i>	<i>10</i>
1.4	<i>розуміти перспективи і наслідки вдало реалізованих ІПСО / «провальних» ІПСО</i>	<i>Лекції</i>	<i>Іспит</i>	<i>10</i>
2.1	<i>Вміти шукати інформацію, аналізувати дані, перевіряти факти, пов'язані з контролем ходу реалізації кампанії з ІПСО</i>	<i>Лекції, семінарські заняття</i>	<i>Модульна робота 1</i>	<i>20</i>
2.2.	<i>Вміти організовувати «ботоферми» і координувати їх діяльність</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Проект статті</i>	<i>10</i>
3.1	<i>Презентувати результати ІПСО</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Презентація статті</i>	<i>10</i>
4	<i>Критично опрацьовувати й аналізувати комплекс інформаційних джерел характеру, використовувати здобуті знання у професійній діяльності спеціаліста зі стратегічних комунікацій</i>	<i>самостійна робота</i>	<i>Іспит</i>	<i>20</i>
	<i>Разом</i>			<i>100%</i>

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3.1	4
Програмні результати навчання (назва)								
<i>Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з стратегічних комунікацій, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх</i>	✓	✓	✓	+	+	+	+	✓

досягнень в інноваційній діяльності та/або дослідницькій роботі.								
Планувати час на проведення досліджень чи розробку стратегічних проекту.	✓	✓	✓					✓

7. Схема формування оцінки. Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Впродовж семестру 20 % балів відводиться на аудиторні заняття (семінарські заняття, ситуативні тести на лекціях, моделювання ситуацій), 60 % – на самостійну роботу, що презентується під час **асинхронного навчання** у вигляді презентацій завдань – загалом не менше 20 балів (рекомендовано – 36 балів), максимально 60 балів. Під час складання підсумкового контролю – студент може отримати максимально 40 балів (комбінована оцінка), мінімально – 24 бали.

7.1 Форми оцінювання студентів:

Розподіл балів

Навчальна дисципліна «Інформаційно-психологічні операції» оцінюється за 100-бальною системою, зокрема:

Семестровий контроль – 60 балів, а саме:

Семінарське заняття 1-4   4x5 = 20 балів;

Семінарське заняття 5-7 (Комунікаційна стратегія реалізації інформаційної операції)   30 балів

Іспит (комбінований) – 40 балів, а саме:

Письмова екзаменаційна робота   20 балів

Самостійна робота   20 балів

Самостійна робота:

Модульна контрольна робота   (виконується самостійно) 10 балів

Реферат   2x10 = 20 балів

- семестрове оцінювання:

	ЗМ-1
--	-------------

	Min. 36 – балів	Max. 60– балів
Усна відповідь		
Семінари	4x3=12	4x5=20
Ситуативні тести на лекціях	2x10=20	2x15=30
Самостійна робота (модульна контрольна робота)	4	10

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;

Іспит оцінюється в **40 балів**

- умови допуску до підсумкового екзамену:

за виконання навчальної програми (оцінювання аудиторних завдань і самостійної роботи) магістр має отримати впродовж семестру не менше 20 балів (рекомендований мінімум складає 36 балів). Мінімальна кількість балів, які додаються до семестрових – 24 бали.

Магістр, який набрав сумарно меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум 20 балів до складання екзамену не допускається.

	Змістовий модуль 1	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2. Організація оцінювання:

Навчальна дисципліна складається з одного модуля, самостійної роботи, що оцінюється в межах модуля, та іспиту.

Оцінювання успішності знань магістра здійснюється у двох формах: семестрове оцінювання (семінарські заняття, тести, самостійна робота з урахуванням можливості *асинхронного навчання*) і підсумкове оцінювання (іспит).

Успішне виконання завдання (тести, семінари, самостійна робота, іспит) – отримання за роботу не менше 60% від максимальної оцінки.

Загальна сума балів – 100 балів (із них семестрове оцінювання – максимум 60 балів, підсумкове оцінювання (екзамен) – максимум 40 балів).

Усі семестрові роботи (семінари, самостійна робота) мають бути подані в *гуглоклас* або, за домовленістю з викладачем, надсилатися на пошту в робочий час. На перевірку роботи викладачеві дається один робочий тиждень. Якщо магістр з поважної причини пропустив семінар, то він має право *асинхронно* його відпрацювати впродовж 14 календарних днів з моменту проведення семінару.

Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять і самостійної роботи

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	Самостійна робота (п. 10)*
Змістовий модуль 1. Теорія і практика ІІСО				
1	Тема 1. Основні поняття ІІСО	2		
2	Тема 2. Гібридна війна: історія і сучасність	2	2	
3	Тема 3. Інформаційна безпека держави	2	2	
4	Тема 4. Психологічні операції. Класифікація психологічних операцій	2		
5	Тема 5. Пропаганда в інформаційно-психологічних операціях	2	4	
6	Тема 6. Особистість як об'єкт інформаційно-психологічного впливу	2		
7	Тема 7. Психологічний вплив.	2		
8	Тема 8. Форми психологічного впливу на людей	2		
9	Тема 9. Особливі способи і прийоми психологічного впливу. Технології маніпуляції	2		
10	Тема 10. Медіа-маніпуляції: механізми та інструменти протидії	2	4	
11	Тема 11. Методика процесу аналізу, оцінки та прогнозування воєнно-політичної обстановки, морально-психологічного стану	2	2	
12	Тема 12. Органи психологічної війни	2		
10	*Проектна робота (самостійно асинхронно) /	120 годин (у тому числі):		
	Модульна контрольна робота			20
	Реферат 1			10
	Реферат 2			10

	Розробка комунікаційної стратегії реалізації інформаційної операції			20
	Аналіз українських медіа продуктів з елементами відвертої пропаганди і маніпуляції (наприклад, «Матрешка» чи «Антизомбі»).			10
	Аналіз ІПСО щодо глобальних подій (подія узгоджується додатково)			10
	ВСЬОГО	24	14+2* *	80

** Години консультацій

Загальний обсяг – 120 год., в тому числі:

Лекцій – **24 год.**

Семінари – **14 год.**

Консультація – **2 год.**

Самостійна робота – **80 год.**

Література:

1. Нарис теорії і практики інформаційно-психологічних операцій / Дзюба М.Т., Жарков Я.М., Ольховой І.О., Онищук М.І.: Навчальний посібник // За загальною редакцією В.В. Балабіна. - К.: ВІТІ НТУУ "КПІ", 2006. - 471 с.
2. Почепцов Г. Г. Информационные войны.– К.: „Ваклер”, 2001
3. Гула Р.В. Типологія сучасних інформаційних воєн: провідні підходи до трактування / Р. Гула, І. Передерій, О. Вітринська // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія : наук. журн. / М-во культури та інформ. Політики України, Нац. акад. керів. кадрів культури і мистецтв. Київ : НАКККиМ, 2020. № 2. С. 35–42.
4. Гула Р.В. Концептуальні засади воєнної політики у кіберпросторі провідних держав світу та воєнно-політичних інституцій / Р. Гула, І. Передерій, О. Вітринська // Вісник бібліотечної палати. – 2020. – № 4. – С. 22–26.
5. Гула Р.В. Інформаційна війна: соціально-онтологічний та мілітарний аспекти / Гула Р., Дзюбань О., Передерій І., Павліченко О., Філь Г. – К. : «Каравела», 2020. – 288 с.
6. Гула Р.В. Перспективи системи забезпечення кібербезпеки Збройних Сил України на сучасному етапі. Аспекти проблеми // Українське військо: сучасність та історична ретроспектива : Збірник матеріалів І Міжнародної науково-практичної конференції 27 листопада 2020 р. К. : НУОУ, 2020. С. 29–31.
7. Гула Р.В. Комплекс гібридних загроз при ескалації воєнно-політичного протиборства в сучасній геополітичній реальності // Współczesna polityka bezpieczeństwa. Aspekty polityczne, gospodarcze i militarne. – Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2016. – S.113–126.
8. Гула Р.В. Глобалізація і глобальне інформаційне суспільство. Комплекс наукових підходів // Наукові праці МАУП. Серія «Політичні науки». – Київ. – Вип. 1 (55). – 2018. – С. 24–31.
9. Гула Р.В. Концепція терористичної війни в парадигмі гібридного протистояння (за досвідом локальних конфліктів ХХІ ст.) // V Всеукраїнська науково-практична конференція «Документно-інформаційні комунікації в умовах глобалізації: стан, проблеми і перспективи». Полтава. НУПП імені Ю. Кондратюка. 25 листопада, 2020. Програма конференції. – С. 39.
10. Гула Р.В. Інформаційні війни та національна безпека : конспект лекцій. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 100 с.
11. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / за ред. д. філософ. н., проф. В.Г.Воронкової. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2017. – 292 с.

12. Sullivan, M.C. (2019). Libraries and fake news: What's the problem? What's the plan? *Communications in Information Literacy*, 13(1), 91-113.
13. Інформаційно-психологічна безпека особистості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/infobezosob/informacijno-psihologicna-bezpeka-osobistosti/ob-ektom-informacijno-psihologicnogo-zahistu-sobistosti/informacijna-zbroa---ce>
14. Українські підручники он-лайн. Психофізична зброя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.ws/1334020336973/politologiya/psihotronna_psihofizichna_zbroya
15. Ожеван М. Інформаційні війни: курс онлайн лекцій [Електронний ресурс] // Prometheus. – 2018. – Режим доступу: http://courses.prometheus.org.ua/courses/KNU/102/2015_T2/about.
16. Прокоф'єв Д. М. Інформаційна війна та інформаційна злочинність [Електронний ресурс] / Д. Прокоф'єва. – Режим доступу: <http://www.crime-research.iatp.org.ua/library/Prokop.htm>.
17. Geiger, A. (2017). Most Americans—especially millennials—say libraries can help them find reliable, trustworthy information. Washington, DC: Pew Research Center. Retrieved from <http://www.pewresearch.org/fact-tank/2017/08/30/most-americans-especially-millennials-say-libraries-can-help-them-find-reliable-trustworthy-information/>
18. Дубов Д.В. Зрушення сфер геополітичного протиборства: від географічної експансії – до конструювання інформаційно-кібернетичних просторів / Д.В.Дубов // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 106 – 115.
19. Інформаційна безпека сучасного суспільства: навчальний посібник; за заг. ред. А.І. Міночкина. – К.: ВІТІ НТУУ „КПІ”, 2006. – 188 с.
20. Інформаційна війна і національна безпека: монографія / П.П. Ткачук, Р.В. Гула, О.І. Си-вак та ін.. – Львів: АСВ, 2015. – 265 с.
21. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / за ред. д. філософ. н., проф. В.Г.Воронкової. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2017. – 292 с.
22. Інформаційні операції та безпека суспільства: загрози, протидія, моделювання: моно-графія / В.П. Горбулін, О.Г. Додонов, Д.В. Ланде. – К.: Інтертехнологія, 2009. – 164 с.
23. Історія інформаційно-психологічного протиборства: підруч. / [Я.М. Жарков, Л.Ф. Ком-панцева, В.В. Остроухов, В.М. Петрик, М.М. Присяжнюк, Є.Д. Скулиш]; за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д. Скулиша. – К.: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. – 212 с.
1. Фісун А.О. Генеза поняття „інформаційна війна” / А.О. Фісун // Гілея. – 2011. – № 49. – С. 534 – 538.